

SAYI: 203
YIL: 4

Yalnız Adam:
Var olmak anlamsızdır
S: 15

Ölüm, geride kalma ve
kaybetme
S: 33

Okumak, başka
hayatlara konuk
olmaktır
S: 39

MEHMET RAUF

**MEHMET
RAUF**

4

**İhtiyarlara yer yok: Mehmet Rauf'un
'Büyük Aşk Romanı' Son Yıldız**

ata hacimale

9

**Batuhan Dedde'den
yeni şiirler: 'Yazık
Yenilenlere'**

metin yetkin

15

Yalnız Adam: Var olmak anlamsızdır

okan çil

20

Kâbus Sokağı: İnsan nasıl canavar olur?

nilgün taylan

26

**Erinç Büyükaşık:
Gidenler göçmen,
kalanlar daha mı az
göçmen?**

zeynep çelik

33

**Ölüm, geride kalma ve kaybetme:
Ölüm Kalım Öyküleri**

özcan yılmaz

39

**Neslihan Önderoğlu:
Okumak, başka hayatlara
konuk olmaktır**

ada demir

Yayın Sahibi
AND Gazetecilik ve Yayıncılık,
San. ve Tic. A.Ş. adına
Vedat Zencir

Genel Yayın Yönetmeni
Hakan Aksay

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Murat İnceoğlu

Yazı İşleri Müdürü
Anil Mert Özsoy

Editör
Ezgi Sivrikaya

Grafik Tasarım
Özgür Akkaya

Katkıda Bulunanlar

Ata Hacimale, Metin Yetkin, Nilgün Taylan,
Okan Çil, Zeynep Çelik,
Özcan Yılmaz, Ada Demir

Yönetim Yeri:

Maslak Mahallesi Ahi Evran Cad. Nazmi Akbacı
İş Merkezi 233-234 Sarıyer/İstanbul
Santral (212) 3463601, Faks (212) 3463635
e-mail: info@gazeteduvar.com.tr
Duvar Kitap'ta yayımlanan yazı, haber
ve fotoğrafların her türlü telif hakkı AND
Gazetecilik ve Yayıncılık Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye
aittir. İzin alınmadan, kaynak gösterilmeden ve
link verilmeden iktibas edilemez.

Merhaba,

Bu hafta kapağımıza Mehmet Rauf'u taşıdık. Rauf'un yazarlığının son yıllarında kaleme aldığı ve "Eylül'den bile kuvvetli ve şahsiyetli bir eser" olarak değerlendirdiği 'Son Yıldız', İletişim Yayınları tarafından yayımlandı. Ata Hacımale inceledi.

Batuhan Dedde'nin kaleme aldığı 'Yazık Yenilenlere' kutsalın bütün tanımlarını, bütün açıklamalarını hedef alan, hayata pamuk ipliğiyle yahut Demokles'in kılıcıyla bağlı olan metinler barındıran bir kitap olarak Simurg Art Yayınları tarafından yayımlandı. Metin Yetkin ele aldı.

William Lindsay Gresham'ın ilk romanı 'Kâbus Sokağı', İthaki Yayınları tarafından Avi Pardo çevirisiyle yayımlandı. Nilgün Taylan yazdı.

Absürt tiyatronun önde gelen yazarlarından Eugène Ionesco'nun 'Yalnız Adam' adlı ilk romanı Yapı Kredi Yayınları tarafından Bertan Onaran çevirisiyle yayımlandı. Okan Çil'in kaleminden...

Zeynep Çelik, Erinç Büyükaşık'la Liman Yayınları tarafından yayımlanan son kitabı 'Sınırlar Kapalı'yı konuştu.

Ekin Deniz Kuzu'nun öykü kitabı 'Ölüm Kalım Öyküleri', Notos Kitap tarafından yayımlandı. Özcan Yılmaz ele aldı.

Ada Demir, Neslihan Önderoğlu ile Günışığı Kitaplığı tarafından yayımlanan 'Küçük Bir Mesele' kitabı üzerine konuştu.

Marifet iltifata tabidir.

İyi okumalar...

Anıl Mert Özsoy

Önceki sayıda;
JUDITH BUTLER
Şiddetsizlik:
Yaşama ve yaşamı
savunma olanağı...

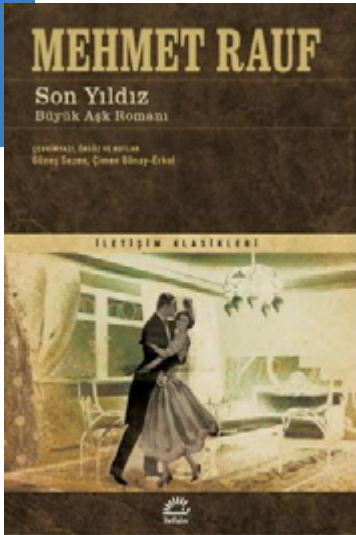
İhtiyarlara yer yok: Mehmet Rauf'un 'Büyük Aşk Romanı' Son Yıldız

Mehmet Rauf'un yazarlığının son yıllarında kaleme aldığı ve "Eylül'den bile kuvvetli ve şahsiyetli bir eser" olarak değerlendirdiği 'Son Yıldız', İletişim Yayınları tarafından yayımlandı.

ata hacimale

Edebiyat-ı Cedide'nin en önemli iki romancısından biri olan Mehmet Rauf'un diğer eserleri yıllar geçtikçe unutulmuş ve yazar, sadece 'Eylül' romanıyla hatırlanır olmuştur.

Son Yıldız - Büyük Aşk Romanı, Mehmet Rauf, 531 syf., İletişim Yayıncılık, 2021.

Kimi romanlar yazarlarını gölgede bırakır. Herkesin hayranlığını kazanan böylesi romanlar, yazarlarına büyük bir başarı ve şöhret kazandırarak edebiyat dünyasında önemli bir yer edinmelerine sebep olsa da bu zaferin bir laneti vardır: Romanın üstün başarısının gölgesi, yazarın daha sonra yazacağı tüm eserlerin üstüne düşer. Bu yüzden çok başarılı bir roman yazmış olmak, bazı durumlarda daha sonra yazılacak eserlerin ilgi çekmesinin önüne bir engel olarak çıkar. Edebiyatımızın “ilk psikolojik romanı” olmasıyla ünlü 'Eylül'ün yazarı Mehmet Rauf da bu laneti taşıyan bahtsız yazarlardan biridir. Edebiyat-ı Cedide'nin en önemli iki romancısından biri olan ve pek çok dikkat çekici esere imza atan Mehmet Rauf'un diğer eserleri yıllar geçtikçe unutulmuş ve yazar, sadece 'Eylül' romanıyla hatırlanır olmuştur. Oysa roman türünün ülkemizdeki gelişiminde büyük rol oynamış yazarlardan biri olan Rauf'un 'Eylül' dışında pek çok güçlü eseri vardır. Yazarın ilk olarak 1927'de yayınlanan ve “Büyük Aşk Romanı” alt başlığını taşıyan 'Son Yıldız' adlı yapıtı da onun en az Eylül kadar güçlü bir diğer eseridir. Bizzat yazarının “Eylül'den bile kuvvetli ve şahsiyetli bir eser” olarak kabul ettiği 'Son Yıldız', içinde barındırdığı güçlü gözlemler ve insan psikolojisinin derinliklerine inme cesaretiyle unutulmayı hiç hak etmeyen, saklı bir hazinedir. Yakın bir tarihte İletişim Yayınları tarafından yeniden yayınlanan bu güçlü roman, sıkı edebiyat okurlarının ilgisini bekleyen, son derece değerli bir metin.

Mehmet Rauf, 'Son Yıldız'da çok katmanlı bir anlatı inşa eder. Görünürde bir aşk üçgenini olay örgüsünün merkezine alan metinde yazar, romandaki şahıs kadrosunun zihninin derinliklerine girerek insan psikolojisine dair önemli çıkarımlarda bulunur. Karakterlerinin psikolo-

Yazarın ilk olarak 1927'de yayınlanan ve "Büyük Aşk Romanı" alt başlığını taşıyan 'Son Yıldız' adlı yapıtı da onun en az 'Eylül' kadar güçlü bir diğer eseridir.

jik tahlilini büyük bir ustalıkla gerçekleştiren yazar, insanların karşı karşıya kaldığı ikilemler karşısında yaşadığı tereddüt ve iç sorgulamaları da büyük bir açıklıkla okuyucunun gözleri önüne serer. Cumhuriyetin ilk yıllarında geçen romanın arka planındaysa yapılan devrimler sonucu açığa çıkan toplumsal değişim ele alınır. Yeni cemiyet hayatının, baloların, dansların, içkili davetlerin yer aldığı bu arka plan üzerinden yazar, toplumsal hayatta yaşanan değişimdeki yüzeyselliğin altını çizer. "Tavırların, sözlerin, süslerin, her şeyin hep yapma ve sahte" olduğunu öne süren anlatıcıya göre "bugünkü çorba hayatımız" yapmacıklıklarla doludur: "Etrafta her şey, herkes ve her harekette bir sahtelik, bir özenmelik var. [...] Samimi, olduğu gibi görünen hiç kimse yok." (sf. 31) Anlatıcının dikkati çektiği bu samimiyetsizlik, bizzat romanın yazarı Mehmet Rauf'un şikayetçi olduğu bir konudur. Yazara göre cumhuriyet sonrasında toplumun üst kesimlerinde görülen hedonist yaşam, batının kötü bir taklidi olmaktan öteye gidemediği gibi buraya ait olan kimlikle arasındaki kopukluk yüzünden tehlikelidir de.

Ancak Mehmet Rauf'un romanda asıl ilgilendiği konu, kendisi gibi yaşlanmakta olan karakteri Fahri Cemal'in genç ve güzel sevgilisi Perran'ı kaybetmekten duyduğu korkudur. Şehrâh gazetesinin sahibi olan Fahri Cemal, babasından kendisine kalan yüklü servet sayesinde son derece rahat bir hayat yaşayan bir burjuvadır. Gazetesinde çalışan Avukat Şefik Bey'in karısı Perran'la aşk yaşayan Fahri Cemal'in en büyük korkusuysa bu genç kadının giderek yaşlanan bedeninden uzaklaşarak başka erkeklerle birlikte olma ihtimalidir. Kendi yaşlılığını büyük bir trajedi olarak gören Fahri Cemal, Perran'ın kendisini genç ve yakışıklı erkeklerle aldatması ihtimalinden büyük bir endişe duyar. Fahri Ce-

Fahri Cemal'in bu erkeklik iktidarını yitirme korkusunun arkasındaysa romanın yazarı Mehmet Rauf'un kişisel yaşamından büyük izler vardır.

mal'in asıl trajedisi, giderek kaybetmekte olduğu erkeklik gücünün bir gün kaçınılmaz şekilde gerçekleşecek olan yitimidir. Fahri Cemal'in bu erkeklik iktidarını yitirme korkusunun arkasındaysa romanın yazarı Mehmet Rauf'un kişisel yaşamından büyük izler vardır. Mehmet Rauf'un romanı yazmaya henüz başladığı sırada geçirdiği kısmi felçle birlikte kalem tutamayacak duruma gelmesi, eserini tamamlayamayacağına dair bir endişeyi de beraberinde getirmiştir. Geçirdiği felçten sonra romanın devamını karısına dikte ettirerek yazan Mehmet Rauf, kaybettiği yazma yeteneğiyle yitirmekte olduğu iktidarını eş tutar hale gelir. Yaşlandıkça karısına bağımlı hale gelen yazarın içinde bulunduğu tedirgin ruh halinin Fahri Cemal'e de yansıdığını iddia etmek, bu yüzden abartılı bir yorum olmayacaktır.

Yaşlanmayı gözden düşmekle, ıskartaya çıkarılmakla ve en önemlisi yetersizlikle eş tutan Mehmet Rauf, içinde bulunduğu fırtınalı ruh halini sükunete kavuşturmak için Fahri Cemal'i de genç sevgilisinin peşinde sürüklenen, kayıp bir ruh olarak betimler. Perran'ın öldü sanılan ancak romanın ortasında hala hayatta olduğu ortaya çıkan ilk gençlik aşkı Fuat İlhami'nin de olay örgüsüne dahil olmasıyla birlikte bir aşk üçgeni kurulur. Bu üçlü ilişki, Fahri Cemal'in genç sevgilisiyle yaşlılık yüzünden kaçınılmaz şekilde yaşanacak olan kopuşunun erken bir habercisi haline gelecektir. İhtiyarlığın gençlik karşısında her zaman kaybetmeye mahkûm olduğunu düşünen Mehmet Rauf, 'Son Yıldız'ı biraz da bu gerçeği kabullenmek için yazmış gibidir. Fahri Cemal'in sonunda genç sevgilisi Perran'ın aşkından vazgeçerek kendisini bir baba konumuna yükseltmesi ve Fuat İlhami'yle ikisinin evliliğinin yolunu hazırlamasında hep Mehmet Rauf'un yaşlılıkla ve eksik iktidarıyla

Hüzünlü bir anlatı olan 'Son Yıldız'a bu tadı veren unsurların başında gücünü yazarının kendi eksiklikleriyle yüzleşme cesaretinden alan bu samimiyet duygusu gelir.

olan barışma arzusunun izleri vardır. Hüzünlü bir anlatı olan 'Son Yıldız'a bu tadı veren unsurların başında gücünü yazarının kendi eksiklikleriyle yüzleşme cesaretinden alan bu samimiyet duygusu gelir.

Mehmet Rauf'un yazarlığının son yıllarında kaleme aldığı romanlar arasında en dikkat çekici eserlerden biri olan 'Son Yıldız', hem toplumsal gözlemlerindeki isabetlilikle hem de insanların en gizli duygularını büyük bir derinlikle ortaya koymasındaki kabiliyetle son derece değerli bir metin. Yazarın büyük bir samimiyetle kaleme almış olduğu bu romanda ele alınan bireysel meselelerin günümüzde güncelliklerini koruyor olması da romanı bugünün okuyucusu için halen çekici kılmakta. Sanata, estetiğe, yaşlılığa, yaşamaya ve aşka dair bu incelikli eser, okuyan herkesin kendisini kaptıracağı, sürükleyici bir roman.

Batuhan Dedde'den yeni şiyirler: 'Yazık Yenilenlere'

'Yazık Yenilenlere' kutsalın bütün tanımlarını, bütün açıklamalarını hedef alan, hayata pamuk ipliğiyle yahut Demokles'in kılıcıyla bağlı olan metinler barındıran bir kitap olarak karşımıza çıkmakta.

metin yetkin

Batuhan Dedde'nin ifadesiyle yeni "şiyir" kitabı 'Yazık Yenilenlere' Simurg Art Yayınları etiketiyle raflarda yerini aldı.

Batuhan Dedde'nin ifadesiyle yeni "şiyir" kitabı 'Yazık Yenilenlere' Simurg Art Yayınları etiketiyle raflarda yerini aldı. Kitap, dünyaya paslı bir pencereden bakan şairlerle hayata teğet geçen kentli varoluşu odağına almakta.

Şairlerin egosu yüksek, kibirli insanlar olduğundan bahsedilir çokça. En azından türlü edebi mahfillerde birçok şairin kibriyle alakalı ama doğru ama yanlış hatıraları çokça dinledim. Aklıma kibir deyince ilkin sözlerini Levh-i Mahfuz'dan aldığını söyleyen Nef'i'nin öbür şairlerin yazdıklarını "dükkançe-i sahaf"a benzettiği gazel gelir. Osmanlı döneminde ilhamını direkt Allah'tan aldığını söyleyecek kadar gözü kara olması ve idamına giden süreç zaten herkesin malumu. Başka bir örnek, Yahya Kemal'in çakırkeyif geldiği bir içki meclisinde şiir tartışan gençlere şiirin onunla bittiğini söyleyip orada bulunanları nesre yönlendirmesidir. Örnekler sayısız olsa da şiirin en kadim tür olması, kutsal kitapların, mitolojik metinlerin şiirsel yapısı göz önünde bulundurulduğu vakit şiir diğer edebi türlerin arasında farklı bir yerde konumlanmıştır. Başka bir ifadeyle şiire kutsallık ve ilham atfedildiği için şairler kendilerini büyük görmeye meyletmemiş, peygamberlik hatta tanrılık abasını sırtlarına geçirmekten çekinmemişlerdir. Kibir meselesine dönersek, kastım her şairin -ya da her şiirin- kibirli olduğunu söylemekten ziyade kibirsiz şairin -ve şiirin- görece az olduğunun altını çizmek. Bu minvalde Batuhan Dedde'nin kendi yazdıklarına "y" harfi ekleyerek "şiyir" demesi ve kendini "şayir" olarak nitelmesi önemli bir nokta çünkü yine eski gelenekten örnek verirse tevazu sahibi şairler kendilerini "mütaşair" olarak nitelerlerdi fakat bunda bile ince bir kibir sezilirdi. Tüm bunlardan hareket edersek Dedde'nin "şiyir" yazdığını dile getirmesi poetikasına dair

Yazık Yenilenlere,
Batuhan Dedde, 40 syf.,
Simurg Art Yayınları, 2022.

Fazla imgelem yok,
abartı yok, süslü
ifadelerden sakınan
bir kalem var
karşımızda.

daha en başta bazı dikkatler sunabilir okura: İlkin, şiirinin sürekli bir tekâmül içerisinde olduğu, ikincisi de abartıyla, kibirle, hatta kutsallıkla yakından ilişkisi olan şairaneliğe karşı durduğu. Lenin'den bir epigrafla, "İnsan gerçek dostlarını felaket anında tanır. Yenilgi yılları, iyi bir okuldur" diye başlayan son kitabı 'Yazık Yenilenlere'yi bu iki varsayımı göz ardı etmeden okumayı tercih ettim. Nitekim gerçekten de şairanelikten uzakta bir üslubu var Dedde'nin. Fazla imgelem yok, abartı yok, süslü ifadelerden sakınan bir kalem var karşımızda. Üstelik şairaneliği kırma noktasında pek çok şairin üstesinden gelemediği bir engeli aşmayı başarmış metinler mevcut: Şiiri edata boğma engeli.

"Bir şehirde ikamet ediyorum ve gencim

Taş binalar, asfalt yollar

Kadınlar, adamlar, çarpık kentleşme

Dar sokaklar, tekel bayileri

Ve bitmeyen her şeyin trafiği

Yaşamak değil bu"

Böylece, yapay bir dil inşasından, şairanelikten, edat kullanımından kaçarak mümkün olduğunca sade ancak bu sadelik içerisinde kendini çıplak sunmayan metinler okuyoruz. Yine bu doğrultuda üstte kabaca temas ettiğim şiir-kibir, şiir-kutsallık ilişkisini bozmaya uğraşarak şiiri bütün sıfatlarından, unvanlarından arındırarak paranteze alan bir üslubu var Dedde'nin.

“yorgun tavsiyeler arıyorum kutsal kitaplarınızdan

Yüzüyorum şeyhlerin kan ırmaklarında

Bir ayet üzerinde çalışıyorum

Ortasında bir yerlerde

-Dünya size klozet değildir- diye uyarıyor

Uyarılıyorsunuz, uyarılıyorum, uyarılıyorlar”

Böylelikle Dedde metinlerinde yapısökümcü bir damar olduğu, şiiri kılınmış, eylenmiş bir başkası için varlık olarak görmekten ziyade şiiri kendinde var olan bir fenomen olarak gördüğü sezinlenebilir. Bu damıtma işlemiyle birlikte bizi genç bir neslin maruz kaldığı karamsar ve her veçhesiyle zalim bir moderniteye götürmekte. Betonarme bir kent, tekel bayileri, karanlık, karamsarlık, kan, cinayet, alkol, ölüm, hiçlik, sarhoşluk gibi unsurlar bu modernite yapbozunu tamamlıyor. Mekân ise oda-sokak-mezarlık üçgeninde kurulmuş genelde. Bu üçgen içerisinde ölmek isteyip de ölememe hali hâkim çünkü insana fazla gelen bir acıyı tecrübe etmeden ölmek istemeyen fakat bunu da Sisifos edasıyla alaya almaktan çekinmeyen bir ruh haleti var genelde.

“Kendimi tamamlayacak

Bir şeye benziyorum aslında

Ama yaşadım işte

Maksat muhabbet olsun”

Dedde metinlerinde yapısökümcü bir damar olduğu, şiiri kılınmış, eylenmiş bir başkası için varlık olarak görmekten ziyade şiiri kendinde var olan bir fenomen olarak gördüğü sezinlenebilir.

'Yazık Yenilenlere' kutsalın bütün tanımlarını, bütün açıklamalarını hedef alan, hayata pamuk ipliğiyle yahut Demokles'in kılıcıyla bağlı olan metinler barındıran bir kitap olarak karşımıza çıkmakta.

Nitekim Sisifos tanrılarının ona verdiği cezayı kabullenerek sürüklediği kayayı bırakıp onun altında kalarak intihar etmemeyi tercih eden uyumsuz bir varoluşçu örnektir. Sürekli aynı cezaya maruz kalarak, ıstırap çekerek tanrıların cezasının ne kadar absürt olduğunu kendi var olma kılığıyla somutlaştırarak özgürleştirir kendini. Başka bir deyişle kutsalı nefes aldığı müddetçe yıkar. Bu doğrultuda Dedde'nin bir şiirinde geçen "Peygamber değilim ama olabildim" mısraı Sisifos varoluşçuluğuna paralel düşünülebilir fakat tek farkla: Camus, Sisifos'u her zaman mutlu olarak tasvir etmek gerektiğinin altını çizerken Dedde'nin mısralarındaki Sisifosçu iklim mutsuz ancak direnen bir şahsiyeti çağırır. Öte yandan yine bu mısra kutsallık ve şiir-kutsal ilişkisine bir başkaldırı gibi gözükmektedir. Tabii bu tersten de okunabilir: Şiiri kutsallaştırdığı varsayılan her değeri yıkararak salt şiiri kutsal kılma çabası. Metinlerin bu tarz bir çift okumaya elverişli olması yapı sökücü üslubun mihenk taşı olsa gerek çünkü birden çok anlam bir yandan da anlamsızlığa denk düşer. Ancak şiir dilindeki bu anlamsızlık idrakin ötesindeki "gösterilemeye" geçmekten ziyade idrakin sınırındaki "sezinlemeye" temas eder. Zaten söz konusu modern şiir olunca tespitten değil yorumdan bahsedilebilir. Şiirin değer ölçütleri oldukça müphem bir konu olsa da yorum çokluğunun şiire seviye kazandırdığının altını çizmeli.

Bu özellikleriyle 'Yazık Yenilenlere' kutsalın bütün tanımlarını, bütün açıklamalarını hedef alan, hayata pamuk ipliğiyle yahut Demokles'in kılıcıyla bağlı olan metinler barındıran bir kitap olarak karşımıza çıkmakta. Yazının başındaki varsayımlara dönmek gerekirse metinlerdeki ölememe halini süregiden bir tekâmül olarak görürsek Dedde şiirlerinin de bundan nasibi-

“Yoldayım. Mezarlığa yakın oteller bakıyorum. Oraya gömdüreceğim kendimi de. Ama nedense, bir süre daha tadına bakmak istiyorum bu acının.”

ni aldığı, ölmekle yaşamak arasındaki müphem çizgide acıyı tecrübe etme, bir tür direnme eylemiyle var oldukları söylenebilir. İkinci olarak da kelimelerin fonetik uyumlarının ve çağrışımlarının mütenasip kullanımını dışında şairaneliğe yer verilmemesi, küfrün şiire dahil edilmesi şiirin bir fenomen olarak ele alınmasının sonucu olarak düşünülebilir.

“Artık evde değilim. Sarhoşum. Cebimde yüz lira var. Bir bilet alıyorum uzak bir kente. Cebimde kırk lira kalıyor. Yoldayım. Mezarlığa yakın oteller bakıyorum. Oraya gömdüreceğim kendimi de. Ama nedense, bir süre daha tadına bakmak istiyorum bu acının.”

Yalnız Adam: Var olmak anlamsızdır

Absürt tiyatronun önde gelen yazarlarından Eugène Ionesco'nun 'Yalnız Adam' adlı ilk romanı Yapı Kredi Yayınları tarafından Bertan Onaran çevirisiyle yayımlandı.

okan çil

“Dünya bana grotesk, saçma, anlamsız, çekilmez geliyor” diyen Ionesco, varoluş meselesini derinlemesine düşünmeye ve bu yollu eserler üretmeye başlar.

Yalnız Adam,
Eugene Ionesco, Çevirmen:
Bertan Onaran, 112 syf.,
Yapı Kredi Yayınları, 2022.

Absürt tiyatro denince Samuel Beckett’le beraber Eugène Ionesco da akla gelir. Ionesco kaleme aldığı eserlerinde insanın içindeki o tuhaf boşluğu, hayatın anlamsızlığını ve insanın bu anlamsızlıktaki konumunu çok yönlü şekilde işler. Bunu bazen gerçeküstü yöntemlerle bazen de birtakım toplumsal olaylarla iç içe sunar; böylece büyük sloganlar, idealler, kutsal bağlar birer birer devrilir. İnsanın başta kendisiyle, akabinde toplum ve hayatla girdiği bu çatışmada ayakta kalmak öyle kolay değildir. İnsan bizatihi varlığıyla uyumsuzdur.

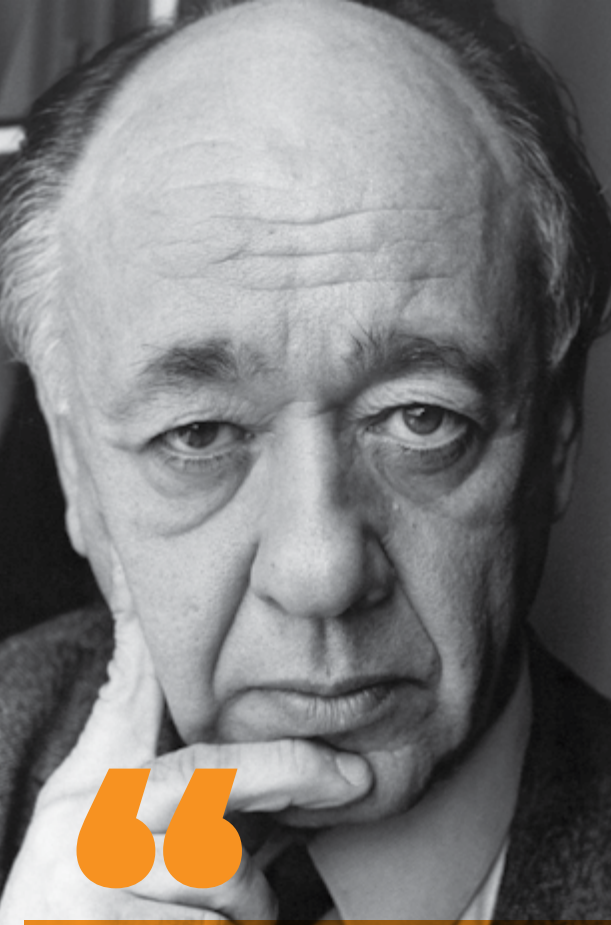
Ionesco 1900’lerin başında dünyaya gelir. Babası Rumen, annesi Fransız’dır. Bu yüzden çocukluğu Fransa’da, gençliği Romanya’da geçer. Kitaplarla içi içe büyür. Edebiyata duyduğu yoğun ilgiden dolayı Bükreş Üniversitesi’nde edebiyat okur. Emil Cioran ve Mircea Eliade ile tanışması da bu yıllara rastlar.

“Dünya bana grotesk, saçma, anlamsız, çekilmez geliyor” diyen Ionesco, varoluş meselesini derinlemesine düşünmeye ve bu yollu eserler üretmeye başlar. 'Kel Şarkıcı' ve 'Gergedanlar' en meşhur oyunlarıdır.

Yaşamı boyunca farklı üniversitelerde fahri doktora unvanına layık görülüp onlarca ödül kazanan Ionesco, çağını aşan eserleriyle insanın anlamsızlığı üzerine girdiği sorgulamaları her geçen gün daha da önemli bir yerde durmaktadır.

DUVARIN DİBİNDE – BİR BAŞINA

Pek tabii Ionesco sadece tiyatro oyunları yazmaz. Kendisinin kuramsal yazılarının yanı sıra 'Yalnız Adam' adlı bir de romanı var. 1973 yı-

'Yalnız Adam', sıradan bir hayat süren bir adama odaklanır.

İnada basılan bu kitap, geçtiğimiz günlerde YKY etiketiyle raflardaki yerini aldı. Çevirmeni ise Bertan Onaran.

“Ben başkaldıran bir insan değildim. Kuzu gibi boyun eğenlerden de değildim, çünkü neye boyun eğeceğimi ya da güle oynaya yaşayabilmem için nasıl bir toplum tasarlamak gerektiğini bilmiyordum. Ne hüünlü ne de neşeliydim, tepeden tırnağa orada, olduğundan başka türlü olamayacak, şu ya da bu toplumun herhangi bir şeyini değiştiremeyeceği kozmogoninin tutsağı gibiydim.”

'Yalnız Adam', sıradan bir hayat süren bir adama odaklanır. 35 yaşında olan, klasik bir ofiste masa başı çalışan başkarakter günün birinde yüklü bir mirasa konar. Roman böyle açılır. Devam eden sayfalarda başkarakterin yeni hayatına odaklanırken sık sık geçmişe döneriz.

Pek çoğumuzun maruz kaldığı gibi ev-iş arasında geçen bir hayat sürer başkarakter. Hatta otel odası-iş. Pazartesiden cumartesiye oldukça yoğun geçen bir iş temposu, pazar günü sinema ve bar, pazartesi sabahı yorgunluk ve geç kalınan mesai... Bütün döngü kabaca böyledir. Bu yoğunlukta çalışan herkes gibi o da mesai arkadaşı olan kızlarla ilişki yaşar. Ayrılıklar ve yeni ilişkiler de yine aynı yerde olur; hiçbir şeye vakit yoktur, acı çekmeye bile.

İşte bu şekilde geçen yılların ardından, 35 yaşında mirasa konan başkarakter bütün düzenini bir anda değiştirir; işten ayrılır, otel odasından görece lüks bir eve taşınır, güzel yemekler yer, temizlikçi tutar... Fakat işler yine de istediği gibi gitmez.

Varoluş başlı başına bir acı kaynağıdır; anlamsız ve amaçsızdır. “Sonluluğun bulantısı ile sonsuzluğun bulantısı” neredeyse aynı derecede dayanılmaz bir hale gelir.

UYUMSUZLUĞUN TRAJEDİSİ

Başkarakter yeni hayatına büyük bir mutlulukla başlasa da kendi rutinine kısa zamanda alışır. Üstelik çalışmayı bıraktığı için düşünmeye, gözlemlemeye daha çok vakit bulur, böylece buhranları giderek artmaya başlar. Bu duruma, bir cehennemden başka bir cehenneme geçmek de diyebiliriz.

Başkarakter kendini bu cehennemi hüzünden kurtarmak için birbirinden tuhaf yöntemler kullanır. Bunlardan biri de karşısındaki insanlara, nesnelere yakından, çok yakından ve çok dikkatli şekilde bakmaktır. Böylece hiç görmediği ayrıntıları fark ederek onları -dünyayı yani- ilk kez görüyormuşçasına bir hisse kapılır. Kendince uydurduğu bu oyun ilk etapta çocukça görünse de, aslında bunun ne denli hayati bir yanı olduğunu başkarakterini tanıdıkça anlarız.

Başkarakter bu miras sayesinde adına iş yeri/otel denen hapis haneden kurtulduğunu söylese de, belli bir yerden sonra sadece cezaevi sınırlarının genişlediğini düşünmeye başlar. Dünya başlı başına bir kafese dönüşür. Diğer bir deyişle duvarlar hem evren kadar dar hem akli kadar geniş bir yerde onu sıkıştırıp durur.

Elbette bu tip gelgitlerin sonucunda da hayatta tat alamaz. “Hiçbir şey arzulamamayı arzuluyorum” der bir yerde ama işe yaramaz, zaafı vardır, kendine karşı sürekli yenilir, yenildikçe de daha sert saldırır; sorularından bütün dünya nasibini alır.

Varoluş başlı başına bir acı kaynağıdır; anlamsız ve amaçsızdır. “Sonluluğun bulantısı ile sonsuzluğun bulantısı” neredeyse aynı derece-

En az oyunlar kadar sarsıcı bir uyumsuzluk içerisinde, kendine has bir gerilimle kurulan 'Yalnız Adam', dünyaya “fırlatılan” insanın kendi varlığıyla kurduğu tekinsiz ilişkiyi sert bir biçimde anlatır.

de dayanılmaz bir hale gelir. Ionesco'nun oyunlarında da sıkça karşılaştığımız kavramlardan biri olan iletişimsizlik burada da kendini belli eder. Bütün bunların yanı sıra iyiden iyiye ortaya çıkan isyancılar bambaşka bir dünya hali ni alır ve sonuç ne olursa olsun yukarıda bahsi geçen cezaevinin sınırları yeniden belirlenmeye başlanır.

Ionesco'nun bu ilk ve tek romanını akılda tutmakta fayda var. En az oyunlar kadar sarsıcı bir uyumsuzluk içerisinde, kendine has bir gerilimle kurulan 'Yalnız Adam', dünyaya “fırlatılan” insanın kendi varlığıyla kurduğu tekinsiz ilişkiyi sert bir biçimde anlatır.

“Çevreme baktım: Neydi bütün bunlar? Sorunun kendisi bile anlamsız geldi. Ne anlamı vardı bütün bunların ne olduğunu sormanın?”

Kâbus Sokağı: İnsan nasıl canavar olur?

William Lindsay Gresham'ın ilk romanı 'Kâbus Sokağı', İthaki Yayınları tarafından Avi Pardo çevirisiyle yayımlandı.

nilgün taylan

'Kâbus Sokağı', Gresham'ın Türkçeye çevrilen tek kitabı. O da geçtiğimiz günlerde, İthaki Yayınları etiketi, Avi Pardo'nun çevirisiyle raflara girdi.

William Lindsay Gresham az ama öz yazar yazarlardan. Beş altı kitabı var, çoğu da kurgu dışı. Onu çağdaşı yazarlardan ayıran en önemli şey de ilgilendiği alan ve buna olan tutkusu sanıyorum. Gresham bir yandan spirüel meselelerle, bir yandan da karnavallarla alakalı araştırmalar yapan, bunu hem kurmaca hem de kurmaca dışı alanlarda yazan biri.

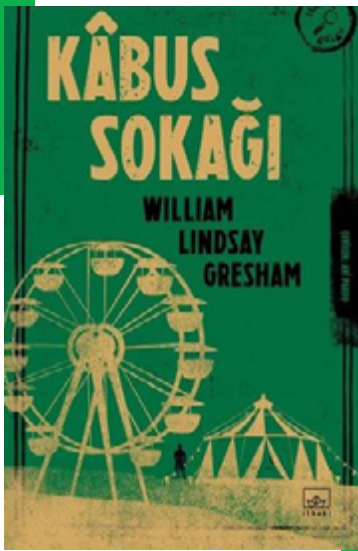
1909'da Amerika'da doğan Gresham, küçük yaşlarda tanıştığı karnavallardan çok etkilenir. Bu gizemli, büyülü dünya onun hayal âlemini yeniden biçimlendirir sanki. Anne ve babası henüz küçükken boşandığı için Gresham'ın hayatı da savrulmaya başlar: İki kere evlenip boşanır, İspanya İç Savaşı'na gönüllü olarak katılır, alkolizmle, tüberkülozla boğuşur ve başarısız bir intihar girişiminde bulunur...

Gresham'ın debdebeyle geçen hayatı, 1939'da İspanya'dan Amerika'ya dönüp bir dergide editörlük yapmaya başlamasıyla biraz düzene girer. Yeniden evlenir ve bu vakte kadar dağınık bir disiplinle ilerleyen yazı dünyası da bu düzenden nasibini alır.

İlk kitabı ve ilk romanı olan 'Kâbus Sokağı' 1946'da yayınlanır. Kitap, beklenenin çok üstünde bir başarı göstererek çoksatanlar arasına girer. İlerleyen yıllarda, başta karnavallar olmak üzere çeşitli konularda kurgu dışı kitaplar yazar, ancak hiçbirisi 'Kâbus Sokağı'nın başarısını yakalayamaz.

İNSAN HER ŞEYE ALIŞIR

'Kâbus Sokağı', Gresham'ın Türkçeye çevrilen tek kitabı. O da geçtiğimiz günlerde, İthaki Yayınları etiketi, Avi Pardo'nun çevirisiyle raflara

Kabus Sokağı,,
William Lindsay Gresham,
Çevirmen: Avi Pardo, 312 syf.,
İthaki Yayınları, 2021.

girdi. Belirtmekte fayda var; 'Kâbus Sokağı' "İt-haki Gölge" serisinin ikinci kitabı. İlki de Jim Thompson'ın 'İçimdeki Katil'i. Suç edebiyatının önemli örneklerini okuyacağımız bu serinin di-ğher kitaplarını da merakla beklediğimi söyleye-yim.

'Kâbus Sokağı' bir karnavalda, oradaki dünya et-rafında geçer. Olayın başkişisi Stan, bir tesadüf eseri rastladığı karnavalda küçük bir vazifeye çalışmaya başlar ve yeteneğine bir de öğrenme kabiliyeti eklenince, kısa zamanda iyi bir men-talist olur. Dahası işin bütün hilesini ve insan okumayı öğrenir. Böylece karnavalda tanışıp âşık olduğu Molly'yle beraber gözlerini yukarı dikerek yeteneklerini lüks mekânlarda zengin-lere sergilemeye başlar.

Kitabın başında, Stan'in karnavala ilk geldiği anlarda karşılaştığı bir canavar vardır. Canavar diye tabir edilen bu kişi insanlıktan çıkmış, ka-fese kapatılan biridir ve gösterisi de önüne atılan canlı tavuk, fare gibi hayvanların boyunlarını ısırarak kopartmaktan, onların kanını içmek-ten ibarettir. (Kitapta "canavar" olarak geçen bu tabirin İngilizcesi "geek"tir. Geek de, mentalist, sihirbaz, akrobat gibi bir "yetenek" ismidir as-lında. Dönemin karnaval kültürüne ve İngilizce sözcüklere bakıldığında, geek'ler gerçekten de bu işi yaparlar; bir canavar gibi hırpani şekilde davranarak tavukların kafasını ısırarak koparır ve seyircilere korku verirler.)

Stan ilk defa bir canavarla karşılaştığı için çe-kinir ama sonra bir insanın neden böyle bir işi kabul ettiğini düşünür. Karnavalın sahibi Clem bunu şöyle açıklar:

Canavar diye tabir edilen kişi insanlıktan çıkmış, kafese kapatılan biridir ve gösterisi de önüne atılan canlı tavuk, fare gibi hayvanların boyunlarını ısırarak kopartmaktan, onların kanını içmekten ibarettir.

Kâbus Sokağı' esasen Clem'in bu uzun tiradı üzerine kuruludur. Canavar ne demek, insan nasıl ve hangi koşullarda canavarlaşır, sonucu ne olur?

“Bir adam seçersin, canavar falan değildir- ay-yaştır. Günde bir şişe içen budalanın biri. Ona şöyle dersin: ‘Sana küçük bir iş sunabilirim. Geçici bir iş. Yeni bir canavara ihtiyacımız var...’ Bunu bir hafta boyunca yapar ve ona her gün şişesini verirsin, bir de yatacak yer... Bir hafta sonra ona, ‘Gerçek bir canavar bulmam gerekiyor, işin bitti,’ dersin. Bu onu korkutur çünkü alkoliklerin en büyük korkusu yoksunluk krizine girmektir... O gece konuşmayı uzattıkça uzatırsın, iyice abartırsın. Ve sen konuşurken, o ayılacağı ve krize gireceğini düşünüyordur... Sonra tavuğu fırlatırsın. Canavarlaşır.”

'Kâbus Sokağı' esasen Clem'in bu uzun tiradı üzerine kuruludur. Canavar ne demek, insan nasıl ve hangi koşullarda canavarlaşır, sonucu ne olur?

CANAVARLIK VE TANRI

Kitaptaki bir diğer önemli ayrıntı ise tarot kartlarıdır. Stan karnavalda Medyum Zeena ve onun hilecisi Pete ile çalışmaya başlar. Zeena fırsat bulduğunda, kendi aralarında tarot bakar ve insanlara çeşitli şeyler söyler. Bunlara da kimse inanmaz tabii ama Stan'in kaderiyle ona çıkan kartlar enteresan şekilde örtüşmeye başlar. Zaten Gresham da yirmi iki bölümden oluşan romanın her bölümüne bir tarot kartı ismini verir. Böylece gizem hepten artar.

Pete'in Stan'a tavsiye niyetiyle (filmde) söylediği sözlerin önemi de burada ortaya çıkar. Pete, bütün mentalist numaraları ona öğrettikten sonra şöyle der:

Çizgi roman ve müzikal versiyonlarının ardından kitabın ikinci uyarlaması ise geçtiğimiz yıl yapılır.

“Bir adam kendi yalanlarına inandığında, güce sahip olduğunu düşünmeye başladığında gözleri kapanır, çünkü artık her şeyin doğru olduğuna inanıyordur. Ve insanlar zarar görür. İyi, Tanrı’dan korkan insanlar. Ve sonra yalan söylersin. Yalan söylersin. Ve yalanlar sona erdiğinde olan olmuştur. Tanrı sana dik dik bakar. Nereye dönersen dön. Hiç kimse Tanrı’yı geçemez Stan.”

Stan’in bütün dengesi de Tanrı olmakla canavarlaşmak arasında gider gelir.

FİLM UYARLAMALARI

1946 yılında yayınlanan 'Kâbus Sokağı' o kadar dikkat çeker ki, 20th Century Fox kitabın haklarını (bir bilgiye göre 50 bin dolara) satın alır. Hiç bekletmez, hemen çekimlere başlar ve 1947’de filmi gösterime sokar. Sonuç pek beklendiği gibi olmaz, gişede kendini zor kurtarır ve eleştirmenlerden de öyle aman aman övgüler almaz.

Çizgi roman ve müzikal versiyonlarının ardından kitabın ikinci uyarlaması ise geçtiğimiz yıl yapılır. Tabii bu seferki kadrosu tam bir yıldızlar geçididir. Yönetmen koltuğundan korku sinemasının önemli isimlerinden Guillermo del Toro vardır. Oyuncuları arasındaysa Bradley Cooper, Cate Blanchett, Rooney Mara, Toni Collette gibi isimler bulunur.

Bu iki filmin en büyük farkı finallerindedir. Del Toro’nun versiyonu kitabın finaliyle aynıdır. 1947’deki uyarlamadaysa kitabın finali çok sert bulunduğu için küçük bir sahne daha eklenerek, biraz daha yumuşatılma gereği görülmüştür.

Gresham, neden bilinmez, bir daha kurmaca yazmaz. En iyi bildiği şeyi, en iyi şekilde anlatarak çok başarılı olur.

Gresham, neden bilinmez, bir daha kurmaca yazmaz. En iyi bildiği şeyi, en iyi şekilde anlatarak çok başarılı olur. Bu da yetmezmiş gibi bütün hayatı tepetaklak olmaya devam eder. Hayatının son günlerinde sağlığı giderek kötüleşir ve o da bir otel odasında uyku hapi içerek intihar eder. Cesedi günler sonra bulunur. Cebindeki kartvizitinde “Adres Yok. Telefon Yok. İş Yok. Para Yok. Emekli” yazmaktadır.

Erinç Büyükaşık: Gidenler göçmen, kalanlar daha mi az göçmen?

Erinç Büyükaşık'la Liman Yayınları tarafından yayımlanan kitabı 'Sınırlar Kapalı'yı konuştuk. Büyükaşık, "Öykünün ilham kaynağı, iki yıl önce sınır kapısında bekleyen göçmenlerdi" dedi.

zeynep çelik

Erinç Büyükaşık, 'Sınırlar Kapalı'da göçü, bireylerin özlemini, gurbetini ve yabancılığını ele alıyor; unutmalar ve hatırlayışlar üzerine uzun bir mücadeleyi tasvir ediyor.

Erinç Büyükaşık, ilk olarak 'Suya Gazel' ve 'Hep Uzak' kitapları ile okuyucunun karşısına çıktı. İnsanın hallerini gerçeğin merceğinden yansıtan yazar, okuyucuyu farklı zamansallıklarla yolculuğa çıkarıyor. Son öykü kitabı 'Sınırlar Kapalı'da ise göçü, bireylerin özlemini, gurbetini ve yabancılığını ele alıyor; unutmalar ve hatırlayışlar üzerine uzun bir mücadeleyi tasvir ediyor. Göç ve vicdan konuları üzerine yoğunlaşan Büyükaşık'ın öykülerinde, kadınlık-erkeklik rolleri ve dezavantajlı gruplar üzerinden de tartışmalar yer alıyor.

Öykülerinde birçok açıdan kimlik mücadelesini ele alan Büyükaşık'ın merkeze aldığı noktalardan biri de göç. Göçün evrensel bir olgu olduğuna dikkat çeken yazar, "Aslında hepimiz göçmeniz. Her ne kadar yıllardır bu kentte yaşasak da hep bir göç etme, uzaklaşma ve kaçma isteği içerisinde oluyoruz. Ya kaçabilenler vardır ya da kaçamayıp kaçma düşleri kuranlar... Burada da benzer bir payda var" diyor.

Erinç Büyükaşık'la son kitabı 'Sınırlar Kapalı' üzerine konuştuk.

'Sınırlar Kapalı'yı size yazdıran duyguya biraz daha yakından bakmak istiyorum. Öykülerinizi yazarken nasıl bir motivasyonla hareket ediyorsunuz? Bu kitapta okuyucuyu neler bekliyor?

Bütün öykülerde çok benzer bir ortak payda ve kesişen noktalar var. Aslında bu kesişen noktaların birçoğu yaşanmışlıkların derinlerinden çıkan şeyler. 'Sınırlar Kapalı'nın içindeki, zaten kitaba da adını veren öykü, bizim evimizde konuk olmuş bir göçmen arkadaşın hikâyesi üzerinden çıktı. Burada can güvenliğiyle ilgili

Babamı Beklerken,
Joanne Schwartz, Çevirmen:
Gonca Özmen, 52 syf.,
Kırmızı Kedi Çocuk, 2022.

“Öykünün ilham kaynağı, iki yıl önce sınır kapısında bekleyen göçmenlerdi ve hala bekliyorlar... Hala Avrupa'ya göç etmek çabasında, ölen insanlar var.”

sorunları olan bir arkadaşımızdı ve yaşamını bir şekilde kurtarmayı başardı. Ailesinden, ailesinin tehditlerinden sıyrılmayı başarmış bir kahraman olarak, benim öykümde de varlığını sürdürdü.

'ÖYKÜNÜN İLHAM KAYNAĞI, İYİ YIL ÖNCE SINIR KAPISINDA BEKLEYEN GÖÇMENLERDİ'

'Sınırlar Kapalı'yı okumaya başladığımızda Lübnanlı efsanevi şarkıcı Fairuz'un da seslendirdiği Asfur şarkısı karşımıza çıkıyor. İnce ve küçük bir ayrıntı gibi görünse de aslında şarkı, derin manasıyla öykü boyunca okuyucuya eşlik ediyor. Daha önceki kitaplarınızda da göçmenleri işlediğiniz öykülerinizle karşılaşmıştık. Göçmenleri anlatma isteğinizin temelinde yatan bir sebep var mı?

Asfur, bülbülün kafesten çıkma isteğini anlatan bir özgürlük şarkısı. Aslında şarkı, birebir Filistin meselesine gönderme yapıyor. Bu paydada Suriye savaşından çıkmış, en zor koşullarda, koğuş gibi odalarda yaşayan ama aynı zamanda kendisi gibi göçmenlerin arasında bir yabancı olan bir kahramanın çıkışsızlığı var. Bu öykünün kendi içinde bu kadar güncelliğini koruyacağını hiç düşünmezdim. Çünkü öykünün ilham kaynağı, iki yıl önce sınır kapısında bekleyen göçmenlerdi ve hala bekliyorlar... Hala Avrupa'ya göç etmek çabasında, ölen insanlar var.

“Öteki tabirini çok ayrıştırıcı bir biçimde kullanıyoruz. Bence, herkes bir öteki, çoğunluk da bir öteki.”

'BENCE HERKES BİR 'ÖTEKİ', ÇOĞUNLUK DA BİR 'ÖTEKİ'

Yazdıklarınızda ve anlattıklarınızda sık sık içimizdeki ötekinin gerçekliğiyle burun buruna geliyoruz...

“Öteki”, edebiyatımızda çok sık dayanak haline gelen ve sığınılan bir liman olmaya başladı. Birçok yazarın, “Ben LGBTİ+ bireyleri anlatan bir roman yazıyorum” dediğine tanık olduğumda, “Gerçekten orada bir tanıklık olacak mı? Yoksa sadece kalıp bir bilgi var, kahraman hakkında zihinde oluşmuş bir klişe var ve o klişe üzerinden bir dram mı yaratılacak?” diyerek bakıyorum. Öteki tabirini çok ayrıştırıcı bir biçimde kullanıyoruz. Bence, herkes bir öteki, çoğunluk da bir öteki.

Ernest Hemingway yazmayı, “Yazacak hiçbir şey yoktur. Sadece bir daktilonun başına oturur ve kanarsın” sözleriyle tasvir ediyor. Peki, siz bir öyküyü yazmaya nasıl karar veriyorsunuz? Yazıya oturduğunuzda tüm akış şekillenmiş oluyor mu? Yoksa öykü, karakterlerle olan yolculuğunuzda mı ortaya çıkıyor?

Öykü kendisini yaratıyor galiba, en azından ipucunu veriyor. Biraz teknik bakıyorum, öyle “Bilgisayarın başında yazmaya başladım ve bitti” diyemediğim bir süreç var. Çünkü atılması gerekenler var. Gereksiz dediğim bir yığın ayrıntının, yazar sızması dediğimiz bir yığın ukalalığın metne hakim olabilme riski var. Onun için çok denetleyici olmak gerekiyor. Öte yandan karakterler kendisini yaratıyor. Bunun üzerinde benim kurduğum bir zihinsel bağ oluşmaya başlıyor. Biraz da onunla ilgili düşünmeye çalışıyorum.

“Benim kahramanlarımın birçoğunda tam bir kabuklarını kırmışlık hali yok, hala bir sıkışmışlık içindeler.”

"Niçin dünyaya geldiğini biliyor musun? Anlatmalısın, anlatmalısın."

"Zaten bir başkası olmak için, yanıp tutuşan bütün mutsuzlar adına hikâyeye anlatmak, kendi sıkıcı gövdeleri ve ruhlarından kurtulabilmeleri için keşfedilen en büyük hileydi."

Bir öykünüzde mütedeyyin bir ailenin çocuğu, ana karakter olarak karşımıza çıkıyor. Son yıllardaki tartışmalar da malum... Dindar ailelerde büyümüş pek çok kişi, deist veya ateist olarak tanımlıyor kendini. Tam olarak bu şekilde tanımlamasalar bile dinle aralarına ciddi mesafe koyduklarını ifade ediyorlar. Bu tartışmalar veya bu tartışmaların öznelereinden de ilham aldığınızı söyleyebilir miyiz?

Sürekli bir izleyici konumundayız zaten. En azından ben, izleyicilik kadar mesleki olarak da tanıklıklar içerisindeyim. Öğretmenlik bana pek çok insanın hayatına tanıklık etme imkanı sunuyor. Girdiğim her sınıfta mutlaka bu tür mütedeyyin mahallelerden gelen öğrencilerim var. Son zamanlarda bu öğrencilerin bir kırılma yaşadığını görüyorum, özellikle de son iki yılda... Tabir yerindeyse bu çocuklar, kabuklarını kırmış durumdadır. Öte yandan benim kahramanlarımın birçoğunda tam bir kabuklarını kırmışlık hali yok, hala bir sıkışmışlık içindeler. Gerçek dünyada da sadece kabuğunu kırmış insanlar yok çünkü. Bu sıkışmışlık içerisinde olan, bir yandan da sessiz sakince bekleyen ama içinde bambaşka çatışmalar, özlemler ve doyurulmamış istekler yaşayan nice insan var.

Anlatım tekniğiniz hakkında neler söylersiniz?

“Yeni romanım bir beyaz yakalılık, vicdan ve taşra romanı olacak.”

Benim bir türlü vazgeçemediğim bir anlatım tekniği var. Bu anlatım tekniğinin bir adı da var: Serbest dolaylı anlatım. Serbest dolaylı anlatım, Türkiye'de yer yer yeni yazarların da başvurduğu bir anlatma şekli. Bu teknik için bilinç akışının daha yeni yorumu da diyebiliriz. Bu yeni yorumla, farklı zihinlerin içinde seyahat edebilir, eylemi farklı zihinlerin içerisinde verebiliriz.

Büyülü gerçekçilik benim sevdiğim yaklaşımlardan biri. Burada kimler var diye bakarsak, Latin Amerika edebiyatı zaten büyülü gerçekçiliğin en iyi örneklerini vermiş. Bunu, 'Kırmızı Pazartesi'yle somutlayabiliriz. 'Kırmızı Pazartesi'de bir cinayet vardır ve aslında herkes bu cinayetin suç ortağıdır. Burada anlatımı sinema diliyle ilişkilendirmek istiyorum. Edebiyat metinlerinin iki boyutu var. Eyleme dayalı boyutunda mimetik bir yaklaşım var. Mimetik yaklaşım şöyle bir bakış açısı: Gözün uzamında devam eden bir bakış var ve göz uzaktan tanık olmayı tercih ediyor. Tiyatroda da söylediğimiz gibi, mimetik anlayış nedir? Taklide dayalıdır. Taklit gerçeğini vermez. Taklit aslını vermez, yansımasını verir.

Bir de “Diegetik anlatım” denilen bir kavram vardır ki işte bu, sinemanın edebiyata kattığı bir armağan gibi geliyor bana. Zorunlu olarak eylemi, çatışmayı merkeze koyma ve zorunlu olarak sahnelemeyi merkeze koyma meselesi... Artık eylemler, kahramanın zihniyle birlikte yürür, dış gerçeklik ve iç gerçeklik, zihnin içi ve dışı beraber yolculuğa çıkar metin içerisinde.

Şimdiye kadar okuyucu karşısına sadece öykülerinizle çıktınız. Bundan sonraki süreçte okurlarınıza bir roman müjdesi vermeyi planlıyor musunuz?

“Taşra, müteddeyin aile, cemaat-tarikat ilişkilerini ve taciz meselelerini de ele aldığım romanda, bu çabanın içerisinde susmak zorunda kalan bir kahraman da var.”

Bitti diyebileceğim bir roman var, birkaç ay sonrasında yayınlanmış olacak. Romanda plaza perspektifinden öte, aslında apolitik bulunan, beyaz yakalılığın kendi içinde de bir vicdan barındırdığı ve bu vicdanın arkasında yitik bir taşralılığın olduğu vurgusu var. Bu roman, bir beyaz yakalılık, vicdan ve taşra romanı olacak.

Taşra, müteddeyin aile, cemaat-tarikat ilişkilerini ve taciz meselelerini de ele aldığım romanda, bu çabanın içerisinde susmak, seyirci kalmak zorunda kalan bir kahraman da var. Kahramanın adı Murat olacaktı. Murat'ın evrensel bir kahramanla paralel bir hayatı olduğunu fark ettim. O da Kafka'nın 'Dönüşüm'ünün kahramanı olan Josef K. Ben de kitabıma 'Murat K'nın Çoğul Tarihi' adını verdim.

Ölüm, geride kalma ve kaybetme: Ölüm Kalım Öyküleri

Ekin Deniz Kuzu'nun öykü kitabı 'Ölüm Kalım Öyküleri', Notos Kitap tarafından yayımlandı. Kuzu kitapta, İlhan Erman adlı karakterin başından geçenleri anlatıyor.

özcan yılmaz

Bir şehir her şeyden önce içinde yaşayanlarla nefes alır ve ümit eder, onlar bunu yitirmişse şehrin elinden ne gelebilir ki?

Ölüm Kalım Öyküleri,
Ekin Deniz Kuzu, 104 syf.,
Notos Kitap, 2021.

İstanbul, önce büyük bir şehir, sonra megakent, metropol ve nihayet devasa bir köye dönüşürken yakın zamana dek hep bir cazibe merkeziydi. Son birkaç yıldır eski cazibesini koruyamayan bir sevgiliye dönüştüğünü kendimce gözlemliyorum. Yaşlandığı ya da yıprandığı için değil, her zaman kadim, bilge bir şehirdi ve ne yaparsak yapalım direnecek gibi görünürdü ancak son zamanlarda yaşama sevincini kaybetmiş gibi davranıyor. Ona yapılanları ve bunun birinci dereceden sorumlularını sanki artık pek umursamıyor. Bir şehir her şeyden önce içinde yaşayanlarla nefes alır ve ümit eder, onlar bunu yitirmişse şehrin elinden ne gelebilir ki? Aynı zamanda yaşama kültürünü ve ahlakını bir şehre sakinleri kazandırır, hiçbir yer varoluşundan dolayı sahip değildir ki bunlara, yıllara yayılan bir birikimin sonucunda oluşur böylesine bir katman. Aşınması ise o kadar uzun sürmeyebilir, tamamen dalgaların şiddetine ve sıklığına bağlıdır bu. Son yıllarda tanık olduğumuz hızlandırılmış çürüme belki de önce İstanbul'dan başladı. Bugün elimizde uzun zaman sonra ilk defa gelinmek istenen değil terk edilmek istenen bir şehir var. Sayıların kanıtlanmasına gerek olmadan gözlemlenebiliyordu bu, şehrin duvarlarında, ağaçların gövdelerinde ve kaldırımları, yolları dolduran onca çer çöpte. Bugün imkânı olanın terk ettiği, çaresi olmayanın geldiği bir şehir İstanbul. Gidemeyenlerin de kalmayı mecburen sürdürdüğü.

Notos Kitap'tan yayımlanan 'Ölüm Kalım Öyküleri' adlı öykü derlemesi bana bunları düşündürdü. Ekin Deniz Kuzu tarafından yazılmış bu ilk kitap bir İstanbul kitabı değil. Öykülerde İstanbul ya da büyükşehir ne kadar yer alıyor, üzerinde pek düşünmedim. Ama nedense bana hissettirdikleri bunlar oldu. Belki İstanbul yerine yaşadığımız toprakları koymalıyız, belki hisset-

tiklerim buraya dairedir. Ya da ilk öyküden dolayı olabilir bu hissin nedeni. "Çoğu Zaman Barlarda" adlı bu öyküde Ankara'dan İstanbul'a gelmiş bir adamın geldiği ve geride bıraktığı şehir hakkında barmenle muhabbetini okuyoruz. Bildik bir konu, bildik bir şekilde işlenmesine rağmen kendini okutmayı başarıyor. Adının İlhan olduğunu öğrendiğimiz bu karakter başka öykülerde de karşımıza çıkacak, aynı isimle, farklı geçmiş ve hikâyelerle. Elbette bu karakterler arasında sadece isim benzerliği olabilir ama bana öyle geldi ki ölüm karşısındaki tutumları birbirlerine çok benziyor ve bu da onları epey yakınlaştırıyor.

İlk öyküyü çıkışı hariç çok beğendim. Sık tekrarlanan bir gerçektir; öyküde giriş ve çıkış önemlidir, niçin böyle olduğunu açıklamaya gerek olduğunu düşünmüyorum. Bu öyküde de gayet iyi başlayan ve öyle devam eden öykü, okurla vedalaştığı o son tümcelerde ukala şeyler söylemenin dayanılmaz cazibesine yenik düşüyor. Böyle yaparak karaktere bir özellik daha katıyor aslında, ukalalık. Ancak bunun öyküde hiç yeri yok. Ve bir karakterin yeni bir özelliğini çıkışta öğrenmek öykü için pek iyi bir fikir değil bence. Bu tuzak öyle sinsi ve taraftarı çoktur ki, hele yazı yolculuğunun başlarında düşmemek için epey usta bir cambaz olmak gerek. Elbette ustalık deneyimin sonucu kazanılır ve neyse ki Ekin Deniz Kuzu'nun önünde dilediğince uzun yıllar var.

Yine sevdiğim bir öykü olan "Yaprak Sarmanın Günü"nde ise olan biten önemli şeyler hikâyenin anlatıldığı zamanın öncesinde gerçekleşiyor. Kurgusu gereği anımsamayı gerektiren asıl hikâyeye geçişi sevdim. Anlatıcı oraya gelirken biraz oyalanıyor, hayata dair büyük laflar etmekten geri alamıyor kendini. Bunlar anlatıcıya bir karakter kazandırıyor ve bütün öyküleri okuduğumuzda hissediyoruz ki bize tüm olanları anlatan da bu

Adının İlhan olduğunu öğrendiğimiz bu karakter başka öykülerde de karşımıza çıkacak, aynı isimle, farklı geçmiş ve hikâyelerle.

İlhan Erman yaşlı biri değil, kısa sayılabilecek ömründe çok fazla kayıp yaşamış ama. Bazılarına henüz çok küçükken tanık olmuş, bazılarına büyürken, bazılarıninsa acısı hâlâ taze.

karakter; yazar bu karaktere bazen İlhan ismini veriyor, bazen vermiyor ama okur için çok da fark etmiyor bence, hep aynı sesi işittiğimizi gayet iyi anlıyoruz. Bu öyküde bazı sözcük tekrarları ve neredeyse aynı halde karşımıza çıkan tümceler öyküye işlek bir ritim katmış. Öykü başlığını, sonunda karşımıza çıkacağını tahmin etmemize rağmen finalde görmek anlatılmak istenen duyguya iyi oturmuş.

İlhan Erman yaşlı biri değil, kısa sayılabilecek ömründe çok fazla kayıp yaşamış ama. Bazılarına henüz çok küçükken tanık olmuş, bazılarına büyürken, bazılarıninsa acısı hâlâ taze. Her seferinde karşılaştığı şeyle baş etmeye çalışmış, yoluna devam edebildiğini düşündüğü her seferinde yeni birisiyle yüzleşmek zorunda kalmış ve bu onu yaşlılarından daha erken yaşlarda ölüm üzerinde düşünmeye itmiş. Ölüm, üzerinde kafa patlattıkça derinleşen ve karanlıklaşan bir kavram. Belki başkalarına bu denli ihtiyaç duymamıza yol açan da bu derinlik ve karanlıktır. İlhan'ın da hayatındaki arayışı buradan çok besleniyor, sürekli bir iç sorgulama ve geçmişi kurgulama hali mevcut öykülerde. Bunların yerine daha fazla hikâye okumak isterdim ve bunların yıllar sonraki karşılaşmaların, apansız trafik kazalarının ya da beklenmedik kayıpların ötesinde olmasını. Sevdiğin birini kaybetmenin ağırlığı öykülerde fazlasıyla yer alıyor ancak olması gerektiği kadar içimize bir kütle gibi oturmuyor. Sanırım yazılanların ağırlaşması için onları daha fazla cisimleştirmek, elle tutulur hale getirmek gerek. Tenimize değmeyen şeyin sıcaklığını, keskinliğini, kalıcılığını da algılayamıyoruz.

Öte yandan öykülerin önemli bulduğum bir değeri var ki beni asıl şaşırtan bu oldu. Bunu açıklayabilmem için biraz geriye, doksanlı yıllara gitmem gerek. O yıllardan çok bahsedildi, fazlasını

anlatacak sözüm yok ama o yıllardaki kişisel beklentilerimden söz edebilirim. Geçmişle kıyaslandığında doksanlarda daha fazla tüketim ve bolluk içinde büyümüş çocukların gelecekte beklediği gibi, bir beklentinin olması gerektiği gibi, oldukça iyimserdi. Bunda bir sonraki yılların farklı bir rakamla başlayacak olmasının psikolojik etkisi yadsınamaz elbet ancak daha önemli bir sebep vardı ki şimdi yaşananların nasıl bir kısır döngü olduğu ortaya çıkınca daha açık anlaşılıyor, bizimki saf ve kara cahil bir iyimserlikti. Ülkeyi, insanları hiç tanıımıyormuşuz ve tarihi neredeyse hiç bilmiyormuşuz. Bu da çok doğal çünkü öğretilmeyen bir şey ancak ve ancak şahsi çabalarla öğrenilir, o da sayısı her zaman az olan kısıtlı bir kitlenin meraklı olmasından dolayı. Üstelik o kadar çok ilgi çekici görünen başka şeyler ve vaatkar bir gelecek vardı ki tarih yanlarında siyah beyaz ve epey köhne kalıyordu. Ben büyürken, doksanlı yılların ortasını kastediyorum, doğan yeğenlerime, kuzenlerime, aslında tüm çocuklara gıptayla bakardım. Ben yetişkin olduğumda ve yaşlanmaya başladığımda onlar hayatlarının baharında olacaklar ve o harika geleceğin tadını çıkaracaklardı. Böyle olmadı. Bugün geleceği değil bizim bile tanık olmadığımız, geride bırakıldığı, daha doğrusu yok edildiği, mağlup edildiği sanılan kapkaranlık bir geçmişi yaşıyoruz. Ebeveynlerimiz alt ettiklerini sandıkları geçmiş hakkında bize hiç bilgi vermemişlerdi. Belki verecek bir şeyleri yoktu, tıpkı bugün bizim de doksanlı yılların ortasında doğmuş olanlara söyleyecek hiçbir sözümüzün olmaması gibi. Bugün içinde olduğumuz karanlığa çocukluğumun, gençliğimin cılız ışığı eşlik ediyor ve nesnelere, kavramlara, belli belirsiz bir gelecek ümidini aydınlatmaya çalışıyor. Ekin Deniz Kuzu ve akranları için o ışık da yok, tek görebildikleri ışık ekrandan parlıyor ve var güçleriyle, bütün yeteneklerini kullanarak geleceklerini öyle ya da böyle dışarıda bir yerde

“
Bugün geleceği değil bizim bile tanık olmadığımız, geride bırakıldığı, daha doğrusu yok edildiği, mağlup edildiği sanılan kapkaranlık bir geçmişi yaşıyoruz.

Bir ses, kuşağının yaşadıklarını, şimdiki zamanın yaşatlarında bıraktığı izleri anlatmak için bir ses olmak istiyor.

inşa etmeye çalışıyorlar. Buradan ümitsizlik ve karamsarlık doğar, öfke birikir, hem çevresine hem kendi varlığına yönelik bir yıkım başlar. Ve bazen her şey yıkımla başlar.

“Sadece durduğum yerde bile içime muhteşem bir öfke biniyor” diyor son öyküdeki İlhan Erman ve neredeyse hemen ardından, “Bütün bunlarla başa çıkmakta yetersiz kaldığımı fark etmekse, hem de sürekli, en kötüsü” diye devam ediyor. Becerememenin erdem sayıldığını düşündüğü bir yerde yaşıyor olmaktan kaçamıyor. Hayatına son verdikten hemen sonraki öykülerde benzeri hayal kırıklıklarını yaşıyor ve o hep aradığı Selma’yı bulsa da, hatta onunla birlikte belki sürekli arzuladığı sonsuz uykuya direksiyon kırsa da kaçamayacağını farkına varıyor. Bir ses, kuşağının yaşadıklarını, şimdiki zamanın yaşatlarında bıraktığı izleri anlatmak için bir ses olmak istiyor. Bu sebepten ötürü öykülerin söz edilmeye, okunmaya değer olduğunu düşünüyorum.

Ekin Deniz Kuzu, yazmayı ve kendine özgü sesini geliştirerek kullanmayı sürdürürse belli ki yeni anlatılar kuracak ve muhakkak ilgi çeken olacak. Hikâye anlatma biçimi üzerinde düşündükçe ve kuşağının çoğunluğunda gözlemlediğim parlak zihnindeki sesleri, fikirleri, düşünceleri öykülere dönüştürdükçe bir sonraki eserlerini takip edeceğim.

Neslihan Önderoğlu: Okumak, başka hayatlara konuk olmaktır

Yazar Neslihan Önderoğlu ile On8 Kitap tarafından yayımlanan 'Küçük Bir Mesele'yi konuştuk. Önderoğlu, "Dünyanın sadece bizim çevremizdekilerden ibaret olmadığını göstermek istiyorum" dedi.

ada demir

Neslihan Önderoğlu'nun yeni öyküleriyle birlikte, ON8 Blog'daki "Cin Atı" adlı köşesinde biriktirdiği öykülerinden oluşan son kitabı 'Küçük Bir Mesele', Günışığı Kitaplığı tarafından yayımlandı.

2012'de yayımlanan ilk öykü kitabı 'İçeri Girmez miydiniz?' ile 2013 Haldun Taner Öykü Ödülü'nü kazanan yazar Neslihan Önderoğlu, Notos, Sarnıç, Kitap-lık, Sözcükler, Özgür Edebiyat, İzafi, Türk Dili, Öykü Teknesi, Ada gibi birçok dergide ve fanzinde öyküleriyle yer aldı.

İlk romanı Günışığı Kitaplığı'nın Köprü Kitaplar koleksiyonu için yazdığı 'Bana Sesini Bırak' olan Önderoğlu ayrıca 'Filler ve Balıklar', 'Mut-suz Palyaçolar Örgütü', 'Ay Dolandı,' Yeryüzü Yorgunları', 'Tuhaf Şeyler Oluyor Bay Tarantino' ve 'Yakınlık Korkusu' eserleriyle okur-la buluştu. Yazarın yeni öyküleriyle birlikte, ON8 Blog'daki "Cin Atı" adlı köşesinde biriktirdiği öykülerinden oluşan son kitabı 'Küçük Bir Mesele', On8 Kitap tarafından yayımlandı.

Neslihan Önderoğlu ile 'Küçük Bir Mesele'yi konuştuk.

Edebiyatımızda öykü türünde çok iyi eserler vermiş ustalar var. Çağdaş edebiyatta da son yıllarda giderek yükselen bir öykü trendi mevcut. Hem okurluk hem yazarlık anlamında... Siz de ilk öykü kitabınızla Haldun Taner gibi bir ustanın adını taşıyan bir ödülün sahibi ve öykücülüğümüzün bayrak taşıyıcılarındansınız. Öykünün serüveni, nereye doğru gittiğine dair sizin yorumunuzu almak isterim.

Öykü ülkemizde çok başarılı bir edebi tür. Bunun nedenlerini çok merak ediyorum ben de. Bizim geleneksel hikâye anlatıcılığımız, meddah geleneği vb. çeşitli açıklamaları vardır elbette. Yalnız bir şeyin nicelik olarak ayyuka çıktığı dönemlerde nitelikten de bahsetmek gerekir. Evet öykü çok yazılıyor ama ne yazık ki iyi ve kendine has bir üslup yakalamış öykücüler olduğu kadar son derece vasat yazan, popü-

Küçük Bir Mesele,
Neslihan Önderoğlu, On8 Kitap,
156 sayfa, 2022.

“Öykü çok yazılıyor ama ne yazık ki iyi ve kendine has bir üslup yakalamış öykücüler olduğu kadar son derece vasat yazan ve iyi bir okur olmadığı yazdıklarından belli olan kimseler de var.”

ler konuları tercih eden ve iyi bir okur olmadığı yazdıklarından belli olan kimseler de var. Burada iyi ile kötüyü ayıracak olan kalıcılık, yani zamandır.

'DÜNYANIN SADECE BİZİM ÇEVREMİZDEKİLERDEN İBARET OLMADIĞINI GÖSTERMEK İSTİYORUM'

Öykülerinizde farklı kültürlere, bakış açısına ve yaşam tarzlarına sahip gençler yer alıyor. Ayrıntılar da keza öyle... Bunu gözlem gücüne mi bağlamalıyız? Öykülerinizdeki bu zenginliği ve çeşitliliği nasıl yorumlarsınız?

Öyle diyorsanız ne mutlu bana. Çünkü yapmaya çalıştığım şey tam da bu. Ben gençlerle olan söyleşilerimde de bunun altını özellikle çiziyorum: Empati. Çünkü bizim hayatımız başkalarının hayatından geçer. Bu nedenle kendi kısıtlı dünyamız ve dar çevremizden çıkmanın, başka insanları, yaşam şekillerini ve kültürleri tanımının en önemli yollarından biri okumaktır. Diğer bir deyişle, okumak, başka hayatlara konuk olmaktır. Ben de öykülerimi ve kahramanlarımı seçerken bu çeşitliliğe özen gösteriyorum. Dünyanın sadece bizim çevremizdekilerden ibaret olmadığını göstermek istiyorum. Bu anlamda beni besleyen en önemli şey gözlem. İyi bir gözlemci olduğumu düşünürüm, çevreme, dünyada neler olup bittiğine ilgi duyarım.

'Küçük Bir Mesele'nin büyük bir kısmı ON8 Blog'daki Cin Atı köşenizde yayınlanan öykülerden oluşuyor. Bu anlamda da öncü isimlerden birisiniz. Dijital ortamdaki bu öykü deneyimi nasıldı? Kitaplaşması için yazmakla her hafta dijitalde yeni öykü yayınlamanın hissi farklı olmalı...

“Her zaman heves edip cesaret edemeyeceğim bir şeydi gençlere yazmak.”

ON8 Blog’da öykü yazma önerisi geldiğinde çok sevindim. Doğrusu bu öyküleri ileride kitaplaşır beklentisiyle de yazmadım. Gerçi hangi amaçla yazılmış olursa olsun öykü üzerinde çalışma süreci farklı olmazdı. Amacım, sürekli takip edilen bir blogda gençlerle düzenli bir iletişim kurarak öyküler aracılığıyla onlara seslenebilmektir. Bu anlamda iyi de oldu.

'GENÇ OKUR, BİR YAZAR OLARAK SİZİ BESLEYEN BİR OKUR KİTLESİ'

Gençler için öykülerinizin yanı sıra 3 tane de romanınız bulunuyor. Sizi genç okurlara yönlendiren, “Ben genç dünyalara da seslenmeliyim!” dediğiniz bir an var mı? Gençler için yazmaya nasıl karar verdiğinizizi merak ediyorum açıkçası...

Her zaman heves edip cesaret edemeyeceğim bir şeydi gençlere yazmak. Günışığı Kitaplığı bünyesinde yayımlanan Köprü Kitaplar dizisinin editörü Semih Gümüş’ten böyle bir teklif geldi. Hiç roman yazmamıştım. Biraz tereddüt ettim ama sonra işe koyulunca çok keyif alarak çalıştım ve ortaya ilk romanım 'Bana Sesini Bırak' çıktı. Hem beni hem de yayınevimi memnun eden bir kitap oldu, gençler de sevdiler. Bu bana devam etme cesareti verdi ve sonrası kendiliğinden geldi. Öyle ki bundan sonra yazdıkça gençler için de bir şeyler üretmeye devam edeceğim. Genç okur, bir yazar olarak sizi daha dinamik kılan ve besleyen bir okur kitlesi.

Öykülerinizin sonunu genellikle ucu açık bırakıyorsunuz. Bu durum da haliyle okurun kafasında sayısız ihtimali doğuruyor. Okuru da öykünün kurgu sürecine dahil eden bu tarzınızın nedeni nedir?

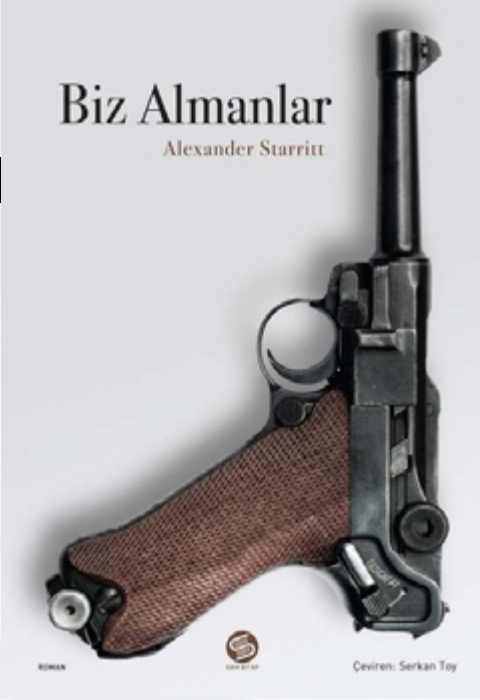
“Öykülerimin sonunu bilerek ucu açık bırakıyorum. Bunun nedeni tembelliğe alışmış okurdan katılım beklemem.”

Özellikle böyle yapıyorum. Öykülerde de romanlarda da. Bunun nedeni tembelliğe alışmış okurdan katılım beklemem. Kurgu zaten öyle bir şey ki bunu gerektirir benim açımdan. Söyleşilerde bundan yakınan ve “E sonra ne oldu?” diye soran okurlar oluyor. Ben de onlara her defasında aynı cevabı veriyorum: “Siz nasıl hayal ettiyseniz o oldu!”

Geçmişte ya da bugün... Yazarlık yolculuğunuzda sizi besleyen öykücülerini merak ediyorum.

İsim olarak tek tek saymak çok zor olur ama bir bütün olarak “50 kuşağı” öykücülerini benim için vazgeçilmez. Kimdir bunlar? Ferit Edgü, Vüs’at O. Bener, Demir Özlü, Orhan Duru, Leyla Erbil, Onat Kutlar, Bilge Karasu benim için en öne çıkanları. Bunun dışında Çehov, Amerikan kısa öyküsünün dev isimleri Raymond Carver, John Cheever, Flannery O’Connor gibi isimleri de ekleyebiliriz.

Biz Almanlar

Yazar: **Alexander Starritt**

Yayınevi: **Sahi Kitap**

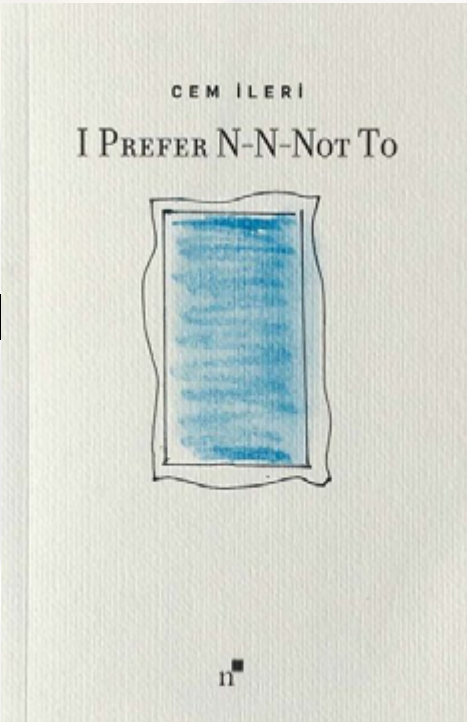
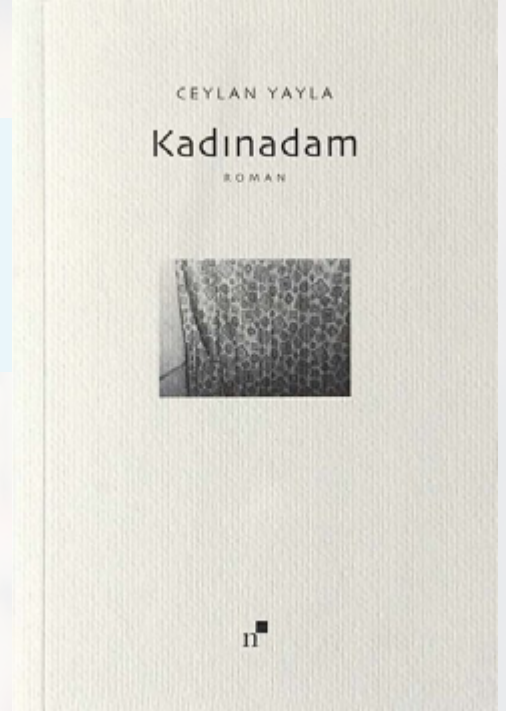
Sayfa Sayısı: **168**

Kadınadam

Yazar: **Ceylan Yayla**

Yayınevi: **Norgunk Yayıncılık**

Sayfa Sayısı: **85**

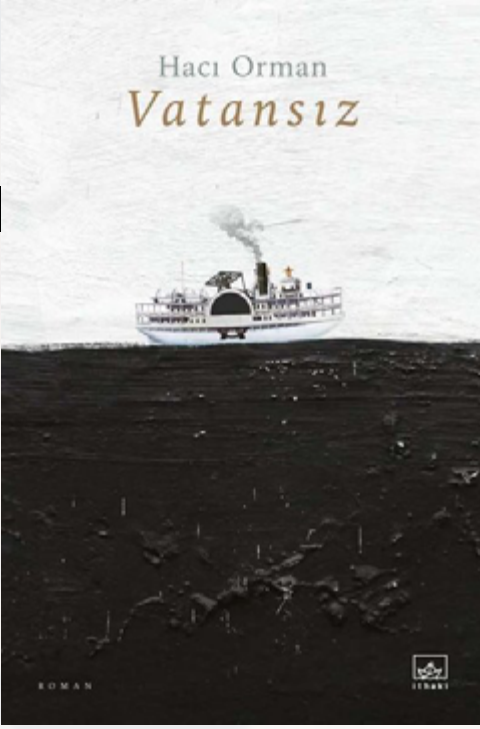

I Prefer N-N-Not To

Yazar: **Cem İleri**

Yayınevi: **Norgunk Yayıncılık**

Sayfa Sayısı: **39**

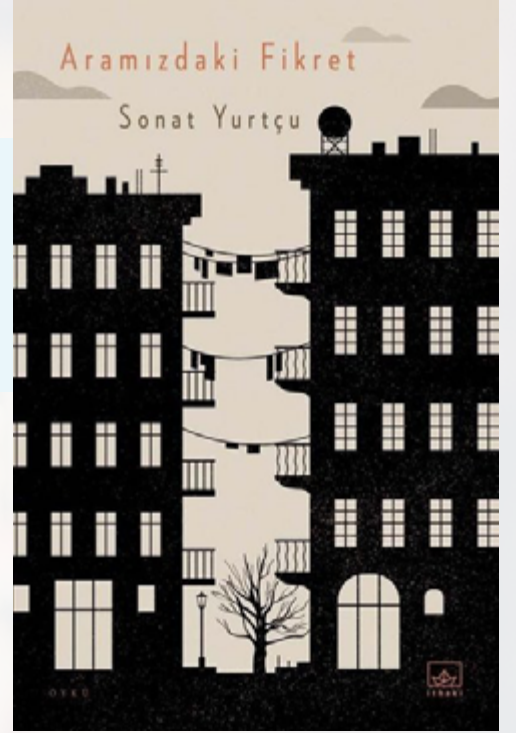

Vatansız

Yazar: **Hacı Orman**
Yayınevi: **İthaki Yayınları**
Sayfa Sayısı: **200**

Aramızdaki Fikret

Yazar: **Sonat Yurtçu**
Yayınevi: **İthaki Yayınları**
Sayfa Sayısı: **112**

Kayıp ve Yas Psikolojisi

Yazar: **Kolektif**
Yayınevi: **Nobel Akademik Yayıncılık**
Sayfa Sayısı: **600**

cem uzungüneş
soluğan

Yakın

Soluğan

Yazar: **Cem Uzungüneş**
Yayınevi: **Yakın Kitabevi**
Sayfa Sayısı: **96**

Tuhaf Bir Kuş'un Görüldüğü Gece

Yazar: **H.G. Wells**
Çevirmen: **Belgin Selen Haktanır**
Yayınevi: **Kafka Kitap**
Sayfa Sayısı: **160**

Immanuel Kant
Politik Yazılar

Çeviren
Aydın Gelmez

Politik Yazılar

Yazar: **Immanuel Kant**
Yayınevi: **Dipnot Yayıncılık**
Sayfa Sayısı: **190**

Kadınca Bilmeyişlerin Sonu

Yazar: **Duygu Çayırıcıoğlu**
Yayınevi: **İletişim Yayıncılık**
Sayfa Sayısı: **256**

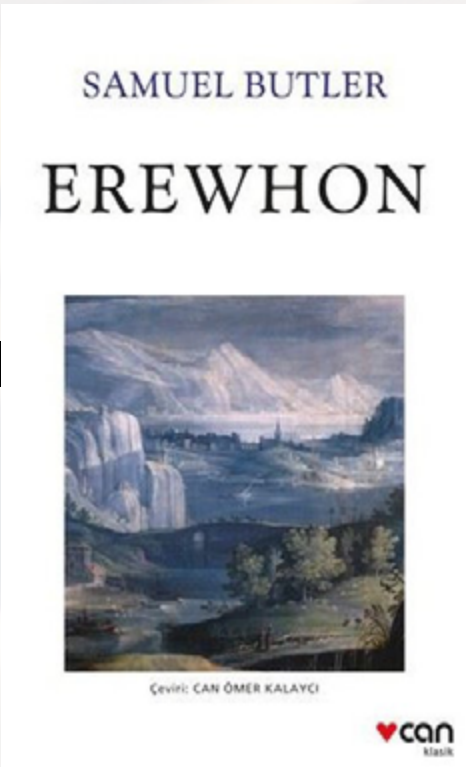
Hakikat Şaraptadır

Yazar: **Soren Kierkegaard**
Çevirmen: **Nur Beier**
Yayınevi: **Pinhan Yayıncılık**
Sayfa Sayısı: **96**

Erewhon

Yazar: **Samuel Butler**
Çevirmen: **Can Ömer Kalaycı**
Yayınevi: **Can Yayınları**
Sayfa Sayısı: **264**

“yorgun tavsiyeler arıyorum
kutsal kitaplarınızdan

Yüzüyorum şeyhlerin
kan ırmaklarında

Bir ayet üzerinde
çalışıyorum

Ortasında bir yerlerde

-Dünya size klozet değildir-
diye uyarıyor

Uyarılıyorsunuz,
uyarılıyorum, uyarılıyorlar”

gazeteduvar

gazeteduvarkitap